

सम्पादकीय

योजना बनाउने नयाँ शैली सप्तनिय

विकासीय योजना बारेमा अहिले सप्तरीमा जनमत पार्टीले नया ढंगले सुरु गरेको छ। सो पार्टीबाट निर्वाचित सांसदहरूले जनताकै घरदैलोमा पुगेर उनीहरूबाटै योजनाहरू माग गर्दैछन्। यो जिल्लामा एउटा नयाँ पहलको सुरुवात समेत भएको छ। पार्टीले “दलान दलील” नाम दिएर सुरु गरेको उक्त नयाँ शैलीको अभियानले जनताले आफ्नै स्तरबाट योजनाहरू पेश गर्दैछन्। विकासको नाममा विगतका समयमा भएका कार्यहरू र अब हुने विकासीय कार्यहरू बारे भविष्यले नै देखाउने छ। तर, यस्ता नयाँ शैलीको कार्यको सुरुवातलाई सप्तनिय भन्नै पर्छ।

जनताको घर-घर, दलान-दलील सम्म पुगी योजना माग्ने भएकाले यो कार्यक्रमलाई दलान दलील नाम दिइएको हो। योजनाको प्रकृती हेरेर प्रदेशसभा र प्रतिनिधि सभामा लैजाने योजनाहरू छनौटका लागि उक्त कार्यक्रम थालिएको छ। कार्यक्रम मार्फत जनतासँगै छलफल गरी योजनाहरू माग्ने तथा प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयनमा लैजाने पार्टीको योजना रहेको छ।

विगतमा विकास निर्माणका लागि योजनाहरू व्यक्तिगत लाभ तथा आसेपासे, आफन्त र नजिकका ठेकेदारलाई दिने प्रवृत्तिका कारण ठोस निर्माण कार्य हुन नसकेको तथा भएका थोरै बहुत कामबाट पनि सिमित व्यक्ति लाभान्वित भएको पाइएकोले जनमतका सांसदहरूले धेरै भन्दा धेरै जनताले विकासको लाभ र अनुभूति गर्न पाओस् भने उद्देश्यले यस्ता कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिएको छ। तसर्थ यस्ता नयाँ शैलीको कार्यक्रमलाई जनताले साथ दिनु पर्ने हुन्छ र यस्ता कार्यलाई सम्पूर्ण तहबाट सहयोग गर्नु पर्ने आवश्यकता समेत रहेको छ।

योजना प्रणालीको गिर्दो प्रभावकारिता र सुधारको आवश्यकता

काठमाडौँ, ८ फागुन (रासस)।

नेपाल योजनावद्ध विकासमा लागेको दशकौं भइसकेको छ। प्रारम्भको केही समय योजना प्रणाली र यसबाट बनेका आवधिक योजनाबारे सबैतिर चासो रहने गरेको थियो। हाल पन्ध्रौँ योजनासम्म आइपुग्दा आवाधिक योजनाहरू औपचारिकतामा सीमित हुँदै यसप्रतिको आशा र चासो क्रमिक तवरमा घट्दै गएको पाइन्छ। फलस्वरूप योजना प्रणाली र स्वयं योजनातर्जुमा गर्ने निकायको गरिमा र औचित्य माथि नै प्रश्न उठ्ने अवस्था आइसकेको छ।

लोकतान्त्रिक प्रणालीमा जनताको खुला र सक्रिय सहभागितामा योजना प्रणाली लोकप्रिय, जनमुखी र प्रभावकारी हुनुपर्ने हो। अझ थप कुरो सङ्घीय प्रणालीमा त सबै तहका योजना प्रणालीहरू र त्यसबाट तर्जुमा गरिएका योजनाले विकास र सुशासनको प्रत्याभूत दिन सक्नुपर्ने हो। तथापि, यस्तो हुन सकिरहेको छैन। जबसम्म योजना प्रणालीलाई औपचारिक कर्मकाण्डबाट माथि उठाएर वैज्ञानिक अनुसन्धान र विश्लेषणमा आधारित प्रभावकारी कर्म बनाउन सक्ने छैनौं, तबसम्म विकास एक हचुवा काम मात्र हुनेछ। यसले सकारात्मक परिणाम होइन, विसङ्गति मात्र ल्याउने छ।

सन् ५० को दशकताका योजना प्रणालीको अभ्यासलाई वैचारिक तथा सैद्धान्तिक दृष्टिकोणले समाजवादी मान्यतामा आधारित केन्द्रकृत अवधारणा मान्ने गरिन्थ्यो। तथापि, अल्पविकसित देशले आफ्नो विकासको आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न योजनावद्ध विकासको प्रणालीलाई उपयुक्त ठानी अनुशरण र अभ्यास गर्न थाले। कतिपय विकासोन्मुख देशले यसको सही प्रयोगबाट विकासमा फड्को मार्न सफल भए भने केही देशले प्रभावकारी प्रयोग गर्न सकेनन्। खासगरी सन् ९० को

दशकतिरको उदारवाद र निजीकरणको प्रभावले योजनावद्ध विकासको अभ्यासमा केही भ्रम र सुस्तता ल्याएको देखिन्छ। यति हुँदाहुँदै पनि विकासोन्मुख देशहरूमा विकासका प्राथमिकता तय गर्न तथा साधन स्रोतको वितरण र परिचालन गर्न योजना प्रणालीको अभ्यास भइराखेको छ। खासगरी बजारले सिमान्तकृत समुदाय र पहुँच नपुगेको क्षेत्रहरूमा स्वतः साधन स्रोतको प्रवाह नगर्ने हुनाले गरिवीमा रहेका समुदाय र विकासमा पछाडि परेको क्षेत्रहरूको विकासको लागि राज्यले विशेष प्राथमिकता दिनु पर्ने हुन्छ। यिनै र अन्य कतिपय कारणले विकासशील देशहरूले सन्तुलित र सामाजिक न्यायसहितको विकासका लागि योजना प्रणालीको अभ्यास गर्दै आएका छन्।

यस्तो सैद्धान्तिक मान्यताकै आधारमा नेपालले पनि लामो समयदेखि आफ्नो विकासको लागि योजना प्रणालीको अभ्यास गर्दै आइरहेको छ। तथापि, यसबाट आसातित परिणाम आउन सकिरहेको छैन। देश सङ्घीय प्रणालीमा गइसकेपछिको टड्कारो मुद्दा भनेको योजना तर्जुमाको प्रक्रियामा तीन तहका सरकारहरूबीच कस्तो अन्तरसम्बन्ध हुने भन्ने हो। तीन तहबीच संविधानले अङ्गीकार गरेको ‘सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वय’को सिद्धान्तलाई संस्थागत अभ्यास गर्ने उपयुक्त माध्यम योजना प्रणाली हो। तर विडम्बना तीन तहबीच त्यस्तो पद्धति र संयन्त्रको विकास हुन नसक्दा र साधनस्रोतको बाँडफाँट न्यायोचित हुन नसक्दा सङ्घीयताप्रति नै गलत धारणा बन्न गइरहेको छ। भनिन्छ यतिखेर विगत देखिका ५०० जति पुराना योजनाहरू निर्माण नसकिएर लथालिङ्ग अवस्थामा रहेका छन् भने पहुँच र प्रभावका आधारमा जथाभावी हचुवा तवरमा नयाँनयाँ योजनाहरू थपिँदै गएका छन्। यस्तो अवस्थामा सुशासन, विकास र समृद्धिको बाटोबाट समाजवादतर्फ अग्रसर हुने संविधानको परिकल्पना धेरै नै टाढाको

विषय बन्न पुगेको छ।

हामीमा योजनातर्जुमासम्बन्धी सही दृष्टिकोणको अभाव छ। जनकेन्द्रित विकासको सिद्धान्तले जनतालाई केन्द्रमा राख्ने हुनाले योजनाको सम्पूर्ण प्रक्रियामा जनताको सहभागिता अपरिहार्य हुन्छ। अझ सामाजिक न्यायको हिसाबले सबैभन्दा पछि परेको जनसमुदायको आवश्यकता र चाहनालाई समेट्न यस्ता जनसमुदायको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने योजना तर्जुमा प्रणालीको आवश्यकता पर्छ। हाम्रा योजना तर्जुमा गर्ने निकायहरू, कर्मचारीतन्त्र र राजनीतिक प्रतिनिधिमार्फत सहभागीमूलक योजना तर्जुमाको बारेको बुझाइको कमी छ वा स्वार्थवश हचुवा प्रकारको तर्जुमा यो योजना छनौटको परिपाटी अपनाइरहेका छन्, खोजीको विषय बनेको छ। जे होस् यही बेथितिको फलस्वरूप विकास योजनामा समाजका टाढाबाट, सत्ता र शक्तिमा पहुँच भएकाको बोलाबाला छ।

विकास योजना कुनै प्रक्रियाबाट होइन, राजनीतिक नेता वा पद र शक्तिमा रहेकाको कोटको खल्लिबाट उत्पन्न हुने गरेको टिप्पणी सर्वसाधारणमा व्याप्त रहेको छ। यस्तो परिपाटी सरकारका तीनै तहमा रहेको छ। यसले गर्दा पहुँचवालाहरूले एउटै योजनामा तीनै तहबाट बजेट पार्ने गरेको पाइन्छ। त्यसैले सहभागीमूलक र पारदर्शी योजना तर्जुमाको पद्धतिलाई स्थानीय समुदायबाटै अवलम्बन गर्ने नीतिलाई कडाइका साथ लागू गर्न जरुरी देखिएको छ।

योजना तर्जुमाको यस्तो विसङ्गतिपूर्ण अवस्थालाई सुधार गर्न सबैभन्दा पहिले राजनीतिक तहको प्रतिबद्धता र जवाफदेहिता सुनिश्चित हुन जरुरी छ। राजनीतिक नेतृत्वमा सहभागीमूलक योजना तर्जुमाको विकास नभएसम्म उनीहरूबाट प्रतिबद्धता र जवाफदेहिता पाउन सकिँदैन। यसैले अहिलेसम्मको विसङ्गति र कमजोरीबारे समीक्षा गरेर योजना तर्जुमाको सही दृष्टिकोणको विकास गर्न जरुरी छ। हालसम्मको अवस्था हेर्दा राजनीतिक वृत्तले कर्मचारीतन्त्र र विचौलिया समूह समेतको मिलोमोतोमा विकास योजनाहरूलाई एकातर्फ लोकप्रियतावादी भोट बैंकका रुपमा र अर्कोतर्फ कमिसनको स्रोतका रुपमा उपयोग गर्दै आएको देखिन्छ। यही कारणले वैज्ञानिक योजना बनाउन नसक्ने, बनाएको योजनाको कार्यान्वयन ज्यादै कमजोर हुने, विकासमा लागेको साधनस्रोतले जनताको अवस्थामा कुनै सकारात्मक परिवर्तन नल्याउने जस्तो दुष्प्रक्रिया हाम्रो विकास अभियान गुजिररहेको छ। यो दुष्प्रक्रिया तोड्नका लागि विकास योजना तर्जुमाको वैज्ञानिक, पारदर्शी, जवाफदेहीयुक्त सहभागीमूलक पद्धतिको संस्थागत विकास गर्नुको अर्को विकल्प देखिँदैन।

सहभागीमूलक योजना तर्जुमाका लागि आवश्यक अर्को मुल कुरा सुदृढ र सशक्त निकाय र योजना प्रक्रियालाई सहजीकरण गर्नसक्ने दिक्षित जन शक्तिको हो। हामीकहाँ विगतदेखि नै केन्द्रीय तहमा राष्ट्रिय योजना आयोग जस्तो निकाय नभएको होइन। साथै सङ्घीय प्रणालीको स्थापनासँगै प्रदेश तहमा प्रदेशस्तरीय योजना आयोगहरू गठन भएका छन्। यी निकायहरू

सङ्घीयताको मर्म अनुरूप र सहभागीमूलक योजना तर्जुमाका मान्यतामा रहेर योजना तर्जुमा गर्न प्रभावकारी देखिएका छैनन् भन्ने तथ्य विगतदेखि हालसम्मको हचुवा योजना छनौटको परिपाटी र विकास योजनाहरूको फितलो अनुगमनले प्रष्टचाएकै छ। यी र सबैखाले कमजोरीको समीक्षा गरी तीनै तहका योजनाहरूबीच समन्वय र अन्तरसम्बन्ध विकास गर्न हालका योजनासम्बन्धी निकायको सङ्घीयताको मर्म अनुरूप पुनःसंरचना र सुदृढीकरण गर्न जरुरी छ। साथै, सहभागीमूलक योजना तर्जुमाको प्रक्रिया समुदायस्तरबाटै प्रारम्भ हुने भएकोले स्थानीय तहमा समेत योजना तर्जुमाको संस्थागत संरचना स्थापना गर्न जरुरी छ। तिनै तहमा सबल निकायहरू हुन सके मात्र योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन प्रभावकारी हुन सक्छ।

योजनासम्बन्धी निकायहरूको स्थापनासँगै यी निकायहरूमा सहभागीमूलक योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई सहजीकरण गर्न सक्ने ज्ञान र सीपले दिक्षित जनशक्तिको व्यवस्था गरिनु पर्छ। योजना तर्जुमा र जनसहभागिताको विषय एक विशिष्टकृत विषय भएकाले यो सम्बन्धी छुट्टै सेवाको पनि व्यवस्था गर्न जरुरी छ। हालसम्म यो विषयमा ज्ञान नभएको जनशक्तिबाट तदर्थतामा योजना तर्जुमा र अनुगमनको काम भइआएको छ। विकास नीति तथा योजना तर्जुमालाई अनुसन्धानमा आधारित बनाउन पनि दक्ष जनशक्तिको जरुरी हुन्छ। यस सम्बन्धमा हालको नीति तथा अनुसन्धान आयोगलाई छुट्टै निकाय नबनाएर योजना आयोग अन्तर्गत नै राखेर नीति, योजना र अनुसन्धानलाई एकीकृत तवरमा परिचालन गर्न उपयुक्त हुन्छ। सशक्त अधिकार युक्त संस्था र दक्ष जनशक्तिविना हालको योजना आयोग र मन्त्रालयहरूबीच र अन्तरमन्त्रालयबीच र तीनै तहका सरकारहरूबीच रहेको समन्वयको समस्या समाधान हुन सक्दैन।

समग्रमा भन्ने हो भने विकास योजना तर्जुमासम्बन्धी सोच र दृष्टिकोणमा स्पष्टता र यस्को कार्यान्वयनमा इमान्दारिता हासिल गर्नसके सुधारका लागि कुनै कठिनाई रहने छैन। हामी अहिले सर्वाधिक उन्नत प्रविधिको युगमा छौं। हामीले चाहेको सूचना इन्टरनेट जस्तो प्रविधिको प्रयोग गरेर सहजै उपलब्ध हुन सक्छ। साथै, योजना तर्जुमाका लागि समुदाय र निर्वाचित जनप्रतिनिधिलाई सहजीकरण गर्नसक्ने जनशक्तिको विकास गर्न सकिन्छ। यस्को लागि सही नीति, पद्धति, संस्थागत संरचनासहितको स्पष्ट ढाँचा निर्धारण गरेर हालको विसङ्गतिपूर्ण र हचुवा योजना छनौटको परिपाटी र विकासका साधन स्रोतको हुँदै आएको दुरुपयोग रोकेर सहभागीमूलक, पारदर्शी, जवाफदेहीपूर्ण जनमुखी योजना तर्जुमाको पद्धति विकास गरेर देशलाई विकास, सुशासन र समृद्धिको बाटोमा अग्रसर गराउन सकिन्छ। यस्मा जति ढिलाइ हुनेछ त्यति नै विकास र समृद्धिको यात्रा अवरुद्ध भइरहने अवस्था रहनेछ। (काठमाडौँ विश्वविद्यालयमा भिजिटिङ फ्याकल्टी, विकास, योजना र सुशासनसम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धानमा संलग्न हुनुहुन्छ)

डा. ललन प्रसाद राँनियाँ

Dr. Lalan Prasad Rauniyar

MBBS (BPKIHS) Dharan, MD Paediatrics (BPKIHS) Dharan, NMC Reg. No. : 13338

कन्सलटेन्ट बाल रोग विशेषज्ञ

डा. सन्तोष प्रसाद शाह

Dr. Santosh Prasad Sah

MBBS (T.U.), MD Internal Medicine (NAMS, Bir Hospital Kathmandu) NMC Reg. No. : 15019

कन्सलटेन्ट फिजिसियन

डा. यमेश यादव

Dr. Yamesh Yadav

MBBS (T.U.), MS (Nobel Medical College, K.U.) General and Laproscopic Surgeon NMC Reg. No. : 16392

जेनरल सर्जन

डा. सरोज कुमार साह

Dr. Saroj Kumar Sah

MBBS, MS Orthopaedics (BPKIHS) Dharan Fellowship in Hand Surgery (CMC Vellore) NMC Reg. No. : 13288

हाड जोर्नी, नशा तथा बाथ रोग विशेषज्ञ

डा. जयन्ती यादव

Dr. Jayanti Yadav

M.B.B.S. MD (Obstetrician and Gynaecologist)

हाल कार्यरत गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज NMC Reg No. : 15312

बरिष्ठ स्त्री तथा प्रसुती रोग विशेषज्ञ

सम्पर्क :

कृताञ्जली मेडिकल हॅल

राजविराज

Mo. No : 9842830252, 9804605569

मिथिला माध्यमिकी परिक्रमा

महोत्तरी, ८ फागुन (रासस) ।

नाइगा खुट्टा, टाउकामा खाजासामल र फेरफार लुगाका मोटरी (पोका) बोकेर यात्रामा रहेका सबै जय सीयाराम सङ्कीर्तनमा मस्त । मधेश प्रदेशको प्राचीन मिथिलाक्षेत्रमा महाकुम्भ भनिने १५ दिने मिथिला माध्यमिकी यात्राको लस्करमा देखिएको दृश्य हो यो ।

फागुन औंशीका दिन सुरु भएर फागुन शुक्लपक्षभर मिथिलाक्षेत्रका विभिन्न तीर्थस्थल घुम्दै पूर्णिमाका दिन जनकपुरधाम पुगेर सम्पन्न गरिने यो महाकुम्भ सोमबार बिहान धनुषाको मिथिलाबिहारी नगरपालिका-८ स्थित मिथिलाबिहारी (श्रीराम, अवधबिहारी) को मन्दिरबाट मिथिलाबिहारीको प्रतिमा राखिएको डोलासहित सुरु भएको छ। मधेश प्रदेशका मुख्यमन्त्री सरोजकुमार यादवले सोमबार यहाँ आयोजित धार्मिक कार्यक्रममा मिथिलाबिहारीको डोला (डोली) उठाएर साधुसन्तका काँधमा दिँदै महाकुम्भ यात्रा शुभारम्भ गर्नुभएको हो ।

मिथिलामा यो यात्रासँग जोडेर 'माथमें मोटरी जय सीयाराम' प्रचलित छ । 'माथमें मोटरी जय सीयाराम' अर्थात् शिर (टाउको) मा खाजासामल र फेरफार लुगाको पोका र मुखमा सीयाराम नाम सङ्कीर्तन ।

ठेराकचुरीबाट अघि बढेको यो यात्रामा जनकपुरस्थित अग्निकुण्ड मठमा डोला थपिएको छ । श्रीराम र सीताको जोडीका डोली अघि लगाउँदै जनकपुरधामस्थित श्रीराम मन्दिर, जानकी मन्दिर, दुलहादुलही मन्दिर र धार्मिक तलाउमा यात्रा गरिन्छ । यात्राको पहिलो रात्रिबास सोमबार धनुषाको हनुमानगढीमा हुनेछ ।

मिथिलामा १५ दिन यो परिक्रमामा सरिक भएमा पारिवारिक कल्याणसँगै मोक्ष प्राप्त हुने विश्वास गरिन्छ । "यात्रा सुरु गरियो, अब १५ दिन सांसारिक दुःखसुखबाट टाढा रही परमार्थ चिन्तनमा लागिन्छ", यात्रामा सहभागी महोत्तरीको भङ्गाहा-४ रामनगरका ६५ वर्षीय रामभजन दास भन्नुहुन्छ । यात्रामा सहभागी हुदा आनन्द महसुस हुने उहाँको भनाइ छ । मिथिलामा यो यात्रामा सहभागीको पदचापले उडाएको धुलो परैबाट देखिन्छ ।

यात्रामा सम्लग्न व्यक्ति जयसियाराम सङ्कीर्तनमा मस्त देखिन्छन् । बाटो नजिकैका बस्तीका सर्वसाधारणले श्रीराम सीताको डोली नजिक आएपछि दर्शन र पूजाआराधना गर्दछन् । यात्रीले हिँड्दा उडाएको धुलोमात्र शरीरमा परे मन निर्मल हुने मैथिल (मिथिलाका बासिन्दा) को जनविश्वास छ ।

फागुन कृष्णपक्षको अन्त्यसँगै जोडिएर सुरु हुने मिथिला माध्यमिकी परिक्रमा मैथिल परम्परामा महान सांस्कृतिक पर्वका रूपमा लिइन्छ । परिक्रमाको समयमा यात्रामार्गका बस्तीका सर्वसाधारणले यात्रीलाई 'जल' मात्रले सेवा गर्न सके पनि पूण्य मिल्ने मैथिल जनविश्वास छ । श्रीराम जानकीका डोला अघि लगाएर गरिने यो यात्रालाई साधुसन्तले 'अलौकिक' भन्ने गरेका छन् ।

"मन, चित्त श्रीराम र जानकीमा केन्द्रित छ, सबै सीताराम नाम सङ्कीर्तनमा मग्न छन्, न सांसारिक जीवनका कुनै रोगद्वेष यहाँ देखिन्छ, न कुनै आग्रह", श्री लक्ष्मीनारायण मठ मटिहानीका साधु रवीन्द्र दास वैष्णव भन्नुहुन्छ, "त्यसैले यसलाई अलौकिक भनिएको हो ।" यात्राका क्रममा बस्ती र विश्रामस्थलका सर्वसाधारण यात्रीको सेवा गर्न पाउँदा खुसी हुन्छन् । परिक्रमा तालिकाअनुसार गरिने भएकाले सर्वसाधारण त्यस दिन डोला दर्शन गर्न तथा यात्रीको सेवामा लाग्दछन् ।

महोत्तरी, धनुषा र छिमेकी मित्रराष्ट्र भारतको मधुबनी जिल्लासहित एक सय ३३ किलोमिटर वृत्तभित्र १५ ठाउँमा रात्रिबास गरेर रामसीताका भजन गाउँदै मिथिला माध्यमिकी परिक्रमा सम्पन्न गरिने परम्परा छ । परिक्रमाको यो क्षेत्रलाई वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र भनिन्छ । एक सय ३३ किलोमिटर वृत्तमा परिक्रमा गरिने यात्रामा २६ किमी दूरी भारतमा र बाँकी नेपालका महोत्तरी र धनुषा जिल्लामा पर्दछन् । विसं २०७७ माघ ३ गते मधेश प्रदेशले प्रदेशको राजधानी जनकपुरधाम तोकेको थियो । यसले माध्यमिकी परिक्रमाको महत्व उजागर गरेको मिथिलाक्षेत्रका प्रसिद्ध

साहित्यकार डा राजेन्द्रप्रसाद विमल बताउनुहुन्छ ।

परिक्रमामा नेपाल र भारतका विभिन्न प्रान्तबाट साधुसन्त तथा सर्वसाधारण सहभागी छन् । उमेर पाको हुँदै गएपछि धार्मिक चित्तवृत्ति बढ्दै जाने हुनाले मोक्षको कामनाका साथ यात्रामा सहभागी भएको मिथिला माहात्म्यका नेपाली भावानुवादकर्ता प्राध्यापक ध्रुव राय बताउनुहुन्छ ।

अवधकिशोर (श्रीराम) र किशोरीजी (सीताजी) का प्रतिमा राखिएका डोला अघि लगाएर १५ दिन मिथिला क्षेत्रभित्रका तीर्थस्थलको दर्शन गर्दै नाइगा खुट्टाले पैदल हिँडेर यो यात्रा तय गरिन्छ । फागुन पूर्णिमाका दिन यो यात्रा सम्पन्न गरेसँगै होलिका दहनको धुरा उडाइ (होलिका राक्षसीको आकृति डढाएर त्यसको खरानी उडाइने चलन) त्यसको भोलिपल्ट फागु अर्थात् होली पर्व मनाउने चलन छ ।

मिथिला माध्यमिकी परिक्रमामा महोत्तरीका मटिहानी, जलेश्वर, मडै, धुवकुण्ड र कञ्चनवनसहित पाँचवटा रात्रि विश्रामस्थल छन् । यी क्रमशः चौथो, पाँचौँ, छैटौँ, सातौँ र आठौँ दिनका विश्रामस्थल हुन् । त्यसैगरी पहिलो दिनको रात्रि विश्राम धनुषाको हनुमानगढीमा बिताउने यात्री घुम्दै नवौँ दिनको विश्रामका लागि फेरि धनुषाकै पर्वता पुग्नेछन् । त्यसपछि धनुषाधाम, सतोषर र औरहीमा क्रमशः १०औँ, ११औँ र १२ औँ दिनको रात्रि विश्रामपछि डोला फेरि भारत प्रवेश गर्नेछ ।

यात्री १३ औँ र १४ औँ दिनको रात्रि विश्राम भारतको मधुबनी जिल्लाको करुणा र बिसौलमा गरी अन्तिम रात्रिबासका लागि जनकपुरधामस्थित रङ्गाभूमि मैदान पुग्ने चलन छ । यसअघि पहिलो दिनको रात्रिबास हनुमानगढीमा गरेका यात्रीले दोस्रो र तेस्रो दिनको रात्रिबास भारतको मधुबनी जिल्लाकै कल्याणेश्वर (कलनास्थान) र फुलहर (गिरिजास्थान) मा गरिसकेका हुन्छन् । बिसौलबाट १५औँ (अन्तिम दिन) दिनको यात्रा थालेपछि दोस्रो दिन रात्रिबास गरेका कल्याणेश्वरमा भगवान् शङ्कर श्रीकल्याणेश्वरको यात्रा गरेपछि एक फन्को पूरा हुन्छ ।

पन्ध्रौँ दिन जनकपुरधाम पुगेपछि रङ्गाभूमिमा रात्रिबास गरेर १६औँ दिन बिहान जनकपुरधामको अन्तर्ग्रह परिक्रमा (यसलाई पञ्चकोसी परिक्रमा पनि भनिन्छ) गरेपछि माध्यमिकी परिक्रमा पूर्ण हुने जनविश्वास छ । व्यवहारिक कामले माध्यमिकी परिक्रमा गर्न नभ्याएका पनि अन्तिम दिनको पञ्चकोसी परिक्रमामा सहभागी हुन्छन् ।

हजारौँ साधुसन्त सहभागी हुने महाकुम्भमा यात्रीको बासस्थान, प्राथमिक उपचार, भोजन र आपतकालीन सेवाका लागि रात्री विश्रामस्थल रहेका ठाउँमा मठमन्दिर व्यवस्थापन, सामाजिक सङ्घ संस्था र स्थानीयतहले संस्थागत प्रबन्ध गर्दैआएका छन् । यात्रीका लागि मनकारी व्यक्तिहरूले भोजन, पानी र अन्य आवश्यक कुराको स्वेच्छिक प्रबन्ध गर्दछन् । माध्यमिकी परिक्रमाको संयोजन पछिल्ला दुई दशकयता विभिन्न मठमन्दिर व्यवस्थापनको समन्वयमा बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषदले गर्दै आएको छ ।

मिथिलाको हिन्दू परम्परामा भगवान् शिव र विष्णु लक्ष्मीका अवतार मानिने श्रीराम र सीता समानरूपले पूज्य छन् । महाशिवरात्री पर्वमा रामसीताका मन्दिरमा माङ्गलिक उत्सव मनाइन्छ । त्यसैगरी त्रेता युगमा विवाहपश्चात् राम जानकीले विहार गर्दै मिथिला परिक्रमा गरेका सम्भनामा आयोजना हुँदै आएको मिथिला माध्यमिकी परिक्रमाका चार सुरमा प्रसिद्ध शिवालय बनाइएको छ । पूर्वमा कल्याणेश्वर, पश्चिममा जलेश्वरनाथ, उत्तरमा क्षीरेश्वरनाथ र दक्षिणमा सतोखरनाथ यस क्रममा प्रदक्षिणा गरिने शिवालय हुन् ।

श्री शिवले आफ्ना इष्टदेवमा भगवान् रामको र श्रीरामले श्री शिवको आराधना गरेका प्रसङ्ग रामायण र शिवपुराणमा भेटिनाले हिन्दू परम्परामा यी दुवै देवको समान पूजाआराधना परम्परा चलेको मटिहानीस्थित लक्ष्मीनारायण मठका सन्त रविन्द्र दास वैष्णव बताउनुहुन्छ ।

मिथिलामा माध्यमिकी परिक्रमा आपसी द्वेष हटाउन र मानवीय सेवामा लाग्न उत्प्रेरित गर्ने पर्वका रूपमा मानिन्छ ।

विश्व समाचार

ब्राजिलमा भीषण बाढी: छत्तीस जनाको मृत्यु

साओ पाउलो, ८ फागुन (रासस/एएफपी) ।

ब्राजिलको दक्षिणपूर्वी साओ पाउलो राज्यमा भीषण वर्षाका कारण आएको बाढी पहिरामा परी कम्तीमा ३६ जनाको मृत्यु भएको छ । बाढी पहिराबाट भएको क्षति सम्बन्धमा साओ सेास्टियाओ शहरबाट सम्प्रेषण गरिएका टेलिभिजन र सामाजिक सञ्जालका दृश्यमा घर र जमिन बगाएको, मोटरकार खोलामा खसेका, भत्केका राजमार्ग र ढलेका रुख देखिन्छन् । उक्त शहरमा ३५ जनाले ज्यान गुमाएका राज्य सरकारले बताएको छ । उवातुवा शहरमा पनि एक बालिकाको मृत्यु भएको सरकारी अधिकारीहरूले बताएका छन् । साओ पाउलो शहरको उत्तरी तटीय क्षेत्रमा दुई सय २८ जना घरबारविहीन भएका तथा तीन सय २८ जनालाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गरिएको छ । अधिकारीहरूले बाढीपहिरामा हराएका तथा घाइते भएकाहरूका बारेमा जानकारी दिएका छैनन् ।

साओ पाउलो राज्यका गभर्नर टासिसियो डे फ्रैटासले बाढी प्रभावित क्षेत्रको निरीक्षणपछि तटवर्ती पाँच शहरमा आपत्काल घोषणा गरेका छन् । साथै उनले उद्धार तथा राहतका निम्ति १५ लाख अमेरिकी डलर निकासा गरेका छन् । राष्ट्रपति लुइज इनासियो लुला डा सिल्भाले बाढी प्रभावित क्षेत्रको सोमबार भ्रमण गर्नुहुने भएको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण उत्पन्न विषम परिस्थितिका कारण ब्राजिलमा अकल्पनीय प्रभाव परिरहेको छ । गत वर्षको मुसलधारे वर्षाका कारण पेट्रोपोलिस शहरमा दुई सय ३० जनाभन्दा बढीको मृत्यु भएको थियो ।

अमेरिका बन्दुक हिंसामा ५ हजार ८ सयको मृत्यु

वासिङ्टन, ८ फागुन (रासस सिन्टवा) ।

आइतबारसम्मको विवरणअनुसार अमेरिकामा बन्दुकजन्य हिंसामा यो वर्ष पाँच हजार आठ सय जनाको मृत्यु भएको छ । बन्दुकजन्य हिंसासम्बन्धी अभिलेख अद्यावधिक गर्ने कार्यालयले सावजनिक गरेको विवरणमा उक्त सङ्ख्या उल्लेख गरिएको छ ।

सोमबार टेनेसीको मेम्फिसमा भएको गोली काण्डमा एक जनाको ज्यान गएको छ भने अन्य १० जना घाइते भएका छन् । मेम्फिस प्रहरीको अनुसार गोलीकाण्ड गए राति एउटा नाइट क्लब र त्यसको आसपासको क्षेत्रमा भएको थियो । गोलीकाण्डको विवरण सार्वजनिक गरिएको छैन भने आक्रमणकारीका बारेमा पनि केही खुलाइएको छैन । घाइतेहरूलाई स्थानीय अस्पतालमा भर्ना गरिएको छ । घाइतेमध्ये पाँच जनाको अवस्थ गम्भीर रहेको प्रहरीले जनाएको छ । गत शुक्रबार मिसिसिपीको एउटा ग्रामीण क्षेत्रमा गोली हानाहान हुँदा छ जनाको ज्यान गएको थियो ।

छत्तीसगढमा दुई जना प्रहरीको हत्या

नयाँदिल्ली, ८ फागुन (रासस सिन्टवा) ।

मध्य भारतको छत्तीसगढ राज्यमा नक्सलवादीले दुई जना प्रहरीको हत्या गरेका छन् । राज्यको राजनान्द जिल्लाको बोर्तलाब क्षेत्रमा नक्सलवादीले उनीहरूको हत्या गरेका प्रहरीले जनाएको छ । सोमबार बिहान बोर्तलाब क्षेत्रमा नक्सलवादीले प्रहरीमाथि गोली चलाएका तथा घटनास्थलमा नै एक जनाको मृत्यु भएको राज्यका वरिष्ठ प्रहरी अधिकारी अभिषेक मीनाले जानकारी दिएका छन् । आक्रमणमा घाइते भएका अर्का प्रहरी जवानको अस्पताल लैजानेक्रममा बाटोमा मृत्यु भएको उनले बताए । प्रहरी जवानद्वय मोटरसाइकलमा बोर्तलाब प्रहरी शिबिरतर्फ गइरहेका बेला आक्रमण भएको थियो ।

प्रहरी मारिएपछि घटनास्थल वरपर प्रहरी र अर्धसैनिक टोलीले आक्रमणकारीको खोजी गरिरहेको छ । भारतको मध्य र पूर्वी भागमा सक्रिय नक्सलवादीले सुरक्षाकर्मीमाथि बेलाबेलामा घातक आक्रमण गर्दै आएका छन् । नक्सलवादीविरुद्ध केन्द्रीय सरकारले व्यापक रूपमा सुरक्षाकर्मी परिचालन गरे पनि विद्रोहीका चपेटामा धेरै गरिब भारतीय परेका छन् । नक्सलवादी आक्रमणबाट हजारौँ विस्थापित भएका छन् भने सयौँले ज्यान गुमाएका छन् ।

बङ्गलादेशमा विपक्षी दलको पत्रिका बन्द

ढाका, ८ फागुन (रासस एएफपी) ।

बङ्गलादेशले प्रमुख प्रतिपक्षी दलको पत्रिका बन्द गरेको छ । बङ्गाली भाषामा छापिने ठूलो आकारको दैनिक दिनकल पत्रिकामाथि सरकारले निलम्बनको आदेश दिएपछि प्रकाशन बन्द भएको हो । सरकारको यो कदमबाट बङ्गलादेशमा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रतामा अड्कुश लागेको छ । प्रधानमन्त्री शेख हसिनाको सरकारले आलोचनालाई दबाउन गरेको उक्त निर्णयको विरोध भएको छ । अमेरिकालगायत पश्चिममा देशले सरकारी कदमप्रति चिन्ता व्यक्त गरेका छन् । तीन दशकभन्दा लामो समयदेखि बङ्गलादेश नेसनलिस्ट पार्टी (बिएनपी) नजिक मानिने उक्त पत्रिका बन्द हुँदा सयौँ पत्रकार एवम् प्रेस कर्मचारी बेरोजगार भएका छन् ।

गत डिसेम्बर २६ मा ढाका जिल्ला अधिकारीले अखबार बन्द गर्न दिएको आदेशविरुद्ध उच्च अदालतका न्यायाधीश नेतृत्वको प्रेस काउन्सिलमा अपील गरिएपछि पत्रिका प्रकाशन जारी थियो । जिल्ला अधिकारीको आदेशलाई काउन्सिलले आइतबार अनुमोदन गरेपछि बाध्य भई प्रकाशन बन्द गर्नुपरेको अखबारका प्रबन्ध सम्पादक शमसुर रहमान शिमुल विश्वासले बताएका छन् । पत्रिकाले देशको मुद्रण तथा प्रकाशन ऐन उल्लङ्घन गरेकाले पत्रिकाको प्रकाशन अनुमति खारेज गरिएको बङ्गलादेश प्रेस काउन्सिलले एएफपीलाई बताएको छ ।

हावाहुरीको मौसममा आगलागीबाट जोगिन सर्वसाधारणलाई स्थानीय विपद जोखिम न्यूनिकरण समितिको अपिल

- विहान ९ बजेसम्म खाना पकाई चुल्होमा रहेको आगो राम्ररी निभाऔं ।
- खाना पकाउँदा खर पत्करको प्रयोग भएमा आगलागी हुन सक्छ, की भनेर पूरै सावधानी अपनाउने गरौं र चुल्हो नजिक एक जना अनिवार्य बस्ने बानी बसालौं ।
- दिउँसोको समयमा हावाहुरी चल्ने हुँदा विहान ९ बजेपछि चुल्हो बाल्नुपर्ने कुनै काम नगरौं ।
- घर नजिक थ्रेसर सञ्चालन नगरी घरदेखि टाढा चौर वा खेतमा सञ्चालन गर्ने गरौं ।
- सलाई, लाइटर, मट्टितेल लगायतका अन्य पेट्रोलियम पदार्थ बालबालिकाको पहुँचभन्दा टाढा राख्ने बानी बसालौं ।
- घरमा एक बाल्टीन वा अन्य भाडोमा पानी २४सै घण्टा राख्ने बानी बसालौं ।
- गुहालीमा घुर् बाल्दा सावधानी अपनाउने गरौं ।
- घरको कुनै सजिलो ठाउँमा २/४ बोरा बालुवा राख्ने गरौं जसले गर्दा कहिँ आगलागी भयो भने निभाउन सहयोग हुन्छ ।
- घर तथा गुहालीमा लगाइएको टाटी राम्रोसँग माटोले दुवैतर्फ लिपपोत गर्ने गरौं ।
- आगोबाट हुने जोखिम तथा धनजनको क्षति बारेमा परिवारका सदस्यहरूलाई जानकारी गराई सजग र सतर्कता अपनाउने बानी बसालौं ।
- गाउँमा वारुणयन्त्र आउने जाने बाटो खुल्ला राखौं र वारुणयन्त्रलाई पोखरीबाट पानी भर्न र आगलागी नियन्त्रण गर्ने कार्यमा सहयोग गरौं ।
- गाउँका पोखरीहरूमा पानी सञ्चित राख्ने बानी बसालौं ।
- गाउँमा कसैले आगो जथाभावी राखेको छ भने गाउँ घरमा त्यसरी आगो खुल्ला राख्नु हुँदैन भनेर सचेत गराउने गरौं ।
- कहीं कतै आगलागी भएमा नजिकको प्रहरी चौकी वा जिल्ला प्रहरी कार्यालयको कन्ट्रोलको नम्बर ९८५२८९०२७० वा १०० नम्बरमा जानकारी गराऔं ।
- कसैको ज्यान वा सम्पत्तिमाथि आगजनी गर्ने अपराध भएकोले यस्तो कार्यमा सहभागी नहोऔं ।
- आगजनी घटनालाई न्यूनिकरणको लागि प्रहरीसँग सहकार्य गरौं र जनधनको क्षति हुनबाट बचौं र बचाऔं ।
- आगलागी प्रकोप उद्धारको सामग्रीहरू जस्तै बाल्टिन, जग, बेल्ला, गैँती, डोरी, स्ट्रेचर, प्राथमिक उपचारको सामग्रीहरू, आगलागी उद्धारको लागि लगाउने कपडा भएसम्म व्यवस्था गरी राखौं ।

अनुरोधकर्ता

रूपनी गाउँपालिका, सप्तरी

भारतीय दूतावासद्वारा डायलासिस उपकरण हस्तान्तरण

काठमाडौं, ८ फागुन (रासस) । भारतीय दूतावासले नेपाल सरकारलाई मिर्गौला डायलासिस उपकरण हस्तान्तरण गरेको छ ।

सोमबार यहाँ आयोजित समारोहमा नेपालका लागि भारतीय राजदूत नवीन श्रीवास्तवले स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्यामन्त्री पद्म गिरीलाई सो उपकरण हस्तान्तरण गर्नुभएको हो । राजदूत श्रीवास्तवले नेपाल सरकारले एक वर्षअघि माग गरेको मेसिन अहिले उपलब्ध गराएको बताउनुभयो । उहाँले उपलब्ध डायलासिस मेसिनले नेपालीलाई सहज उपचार सेवा पुग्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

उहाँले भन्नुभयो, “यी मेसिनले नेपालको स्वास्थ्य संरचनाको पूर्वाधारमा सहयोग पुग्ने विश्वास दूतावासको छ । नेपाल र भारत सरकारको सहकार्यमा विकासका काम भइरहेका छन्, सोही क्रममा नेपाल भारतमैत्री ट्रमा अस्पताल, विपी कोइराला अस्पताल र विभिन्न परियोजनाले नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहयोगको काम भइरहेको छ ।” उहाँका अनुसार सन् २००३ देखि साना परियोजनामार्फत भारत सरकारले नेपालमा सामुदायिक अस्पताल, स्वास्थ्य उपकरण र औषधि उपलब्ध गराउँदै आएको छ । उहाँले अहिले भारत सरकारले सिरहादेखि सिन्धुलीसम्म विभिन्न १० प्रकारका परियोजनामार्फत

काम गरिरहेको बताउनुभयो ।

“भारत सरकारले नेपाल सरकारलाई विभिन्न समयमा नौ सय ५० एम्बुलेन्स उपलब्ध गराएको छ । छिट्टै थप एम्बुलेन्स उपलब्ध गराई एम्बुलेन्सको सङ्ख्या एक हजार पुऱ्याउनेछौं”, उहाँले भन्नुभयो ।

मन्त्री गिरीले भारत सरकारबाट उपलब्ध भएको सहयोगप्रति आभार प्रकट गर्नुभयो । उहाँले भन्नुभयो, “धेरै मिर्गौला विरामीले समयमा डायलासिस सेवा पाउन सकेका छैनन् । भारत सरकारले उपलब्ध गराएको उपकरणलाई आवश्यक ठाँउमा पुऱ्याउँछौं र यसले विरामीलाई सहज उपचारमा सहयोग पुग्नेछ ।” उहाँले भारत सरकारले भूकम्पको समयमा र कोभिड-१९ महामारीको समयमा गरेको सहयोगको प्रशंसासमेत गर्नुभयो । “भारतको ‘छिमेकी प्राथमिकता नीति’ नेपालका लागि खुसीको कुरा हो, भारतीय सरकारको सहयोग निकै उल्लेखनीय छ”, उहाँले भन्नुभयो ।

दूतावासले दुई सय थानमध्ये कार्यक्रममा २० वटा उपकरण उपलब्ध गराएको हो । बाँकी उपकरण छिट्टै नेपाल भित्रिने दूतावासले जानकारी दिएको छ । उपलब्ध उपकरणलाई आवश्यकताअनुसार विभिन्न अस्पतालमा वितरण गरिने मन्त्रालयकी सचिव देवकुमारी गुरागाईले जानकारी दिनुभयो ।

राष्ट्रपति तथा उपराष्ट्रपतिको निर्वाचनका लागि निर्वाचन अधिकृतको कार्यालय स्थापना

काठमाडौं, ८ फागुन (रासस) ।

राष्ट्रपति तथा उपराष्ट्रपतिको निर्वाचनका लागि नयाँ बानेश्वरस्थित अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्रको परिसरमा सोमबारदेखि निर्वाचन अधिकृतको कार्यालय सञ्चालनमा आएको छ ।

राष्ट्रपतिको निर्वाचन यही फागुन २५ गते र उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन आगामी चैत ३ गते हुने गरी निर्वाचन आयोगले गत माघ १६ गते मिति तय गरेको थियो ।

सो परिसरमा सोमबार आयोजित कार्यक्रमबीच प्रमुख निर्वाचन आयुक्त दिनेशकुमार थपलियाले कार्यालयको उद्घाटन गर्दै उक्त निर्वाचनका लागि आयोगका तर्फबाट मतदाता नामावलीको अन्तिम सूची सोमबार कार्यालयलाई उपलब्ध हुने र कार्यालयले स्वीकृत निर्वाचन कार्यक्रमअनुसार यही फागुन १० गते मतदाता नामावली प्रकाशन गर्ने बताउनुभयो ।

उहाँले पछिल्लो राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन प्राप्त भइसकेकाले विद्यमान कानूनअनुसार २०६८ सालकै राष्ट्रिय जनगणनाको परिणामलाई आधार मानी यस निर्वाचनमा मतभार कायम गरिएको जनाउनुभयो ।

प्रमुख आयुक्त थपलियाले राष्ट्रपतिको निर्वाचनको मतदानका दिन साँझ ७ गतेभित्र मतपरिणाम प्रकाशन गर्ने गरी तयारी भएको र कुनै पनि उम्मेदवारले बहुमत प्राप्त गर्न नसकेमा भोलिपल्ट फागुन २६ गते नै निर्वाचन गराइने बताउनुभयो । मतदाता अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्रमै हुनेछ ।

अन्य निर्वाचन आयुक्तसमेत सहभागी कार्यक्रममा आयोगका सचिव गोकर्णमणि दुवाडीले आयोगबाट स्वीकृत कार्यक्रमअनुसार राष्ट्रपति तथा उपराष्ट्रपतिको निर्वाचनका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयले कार्याारम्भ गरेको जानकारी दिनुभयो ।

आयोगले न्याय परिषद्को परामर्शमा उच्च अदालत पाटनका न्यायाधीश महेश शर्मा पौड्याललाई उक्त निर्वाचनका लागि निर्वाचन अधिकृत तोकेको छ । निर्वाचन अधिकृत पौड्यालले मुलुकको सर्वोच्च पदको निर्वाचन स्वच्छ र स्वतन्त्ररूपमा गराउन दिइएको विश्वासलाई कामबाट पुष्टि गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नुभयो ।

दुवै पदका लागि सङ्घीय संसद् र प्रदेशसभाका सदस्य मतदाता रहनेछन् । आयोगका प्रवक्ता शालिग्राम शर्मा पौडेलका अनुसार सङ्घीय संसद्का तीन सय ३४ र प्रदेशसभाका पाँच सय ५० गरी कूल आठ सय ८४

मतदाता रहनेछन् । प्रतिनिधिसभामा हाल दुई सदस्य निलम्बित र एक सदस्य रिक्त रहेको छ । विद्यमान कानूनअनुसार सङ्घीय संसद्का प्रति सदस्यको ४८ मतभारका दरले २६ हजार ४०० र प्रदेशसभा सदस्यको प्रति सदस्य ७९ मतभारका दरले २६ हजार तीन सय ८६ गरी कूल ५२ हजार सात सय ८६ मतभार कायम हुनेछ ।

स्वीकृत निर्वाचन कार्यक्रमअनुसार राष्ट्रपतिको निर्वाचनका लागि फागुन १० गते बिहान १० बजेदेखि ११ बजेसम्म मतदाता नामावली प्रकाशन गरिनेछ । साथै फागुन १३ गते

बिहान १० बजेदेखि दिउँसो ३ बजेसम्म निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयमा उम्मेदवारको मनोनयनपत्र दर्ता गरिनेछ । उपराष्ट्रपतिको निर्वाचनका लागि फागुन २७ गते बिहान ९ बजेदेखि दिउँसो २ बजेसम्म उम्मेदवारको मनोनयनपत्र दर्ता गर्नेलगायतका कार्यक्रम तय गरिएको छ ।

वर्तमान राष्ट्रपतिको पदावधि २०७९ साल फागुन २८ गते र उपराष्ट्रपतिको पदावधि आगामी चैत ३ गते समाप्त हुँदैछ । संविधानबमोजिम राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिमा फरक फरक लिङ्ग र समुदायबाट प्रतिनिधित्व हुनुपर्नेछ ।

मत्स्य कृषकहरुका लागि जानकारी

पोखरीको तयारी

पोखरी सुक्नजने वा पानी सुक्नजने नसके वा पानीको स्रोत नभएको पोखरी धेरै लयमा पुराना र जंगली माछाहरु जात्र तानेर निर्मूल पार्ने वा एमोनियम सल्फेट र चुनको मिश्रण १:५ को अनुपातमा एक कठो जलाशयको लागि एमोनियम सल्फेट ३.७५ के.जी र घर पोल्ने चुन १.८.७५ के.जी.मिलाएर छरेर जंगली माछा मार्ने । पोखरीको डिल र साईंइमा भएका भारपात हटाउने । आवश्यकता अनुसार मर्मत सम्भार गर्ने ।

घर पोल्ने चुन : १०-१५ के. जी. चुनाप्रति कठोका दरले चारै तिर छर्ने ।

मसः गोबर मल १०० के. जी. प्रति कठो शुरुमा र त्यसपछि हरेक हप्तामा १५ के. जी. प्रति कठोका दरले प्रयोग गर्ने तर नयाँ पोखरीको लागि १५० देखि ३०० के.जी. पाकेको गोबर मल प्रयोग गर्ने वा १.७ के.जी.डि. ए.पी. र १ के.जी. युरियाप्रति कठो दरले प्रत्येक १५ दिनमा प्रयोग गर्ने । उपयुक्त डोज पानीको मलिलोपनमा सर पछि । कम्तिमा १.५ मि. पानी राख्ने (प्रवेशद्वारमा जाली राखेर) ।

माछा मुरा फिगरलिङ्गको स्टोकिंग ५-६ दिन पछि १००० देखि १५०० गोटा प्रति कठोको दरले स्टक गरिन्छ । तर पालन प्रतिधि अनुसार स्टोकिङ्ग डेन्सिटी फरक पर्न सक्छ ।

स्टोकिङ्ग प्रतिशत

सि. नं.	माछाको नाम	स्टोकिङ्ग डेन्सिटी १ प्रतिशत	स्टोकिङ्ग डेन्सिटी २	स्टोकिङ्ग डेन्सिटी ३	स्टोकिङ्ग डेन्सिटी ४
१	कमनकार्प	२५	२०	४०	२०
२	सिल्वर कार्प	३५	४०	२५	२०
३	बिगहेड कार्प	१०	२०	१५	४०
४	ग्रास कार्प	५	१०	१०	१०
५	रुद्र	१५			१०
६	नैन	१०	१०	१०	
७	भाकुर				

माछाको आहार बिहार

माछाको नाम	आहाराको श्रेण	आहारा
भाकुर	पानीको माथिल्लो भाग देखीमध्य भाग	जुप्पाबटन
रुद्र	पानीको मध्य भागदेखी पिछ सम्म	डिट्रिटस, दाना
नैन	पानीको पिछभागमा	सर्वाहारी दाना
सिल्वर कार्प	पानीको माथिल्लो भाग	फाईटोप्लाटन
बिगहेड कार्प	पानीको माथिल्लो भागदेखी मध्यभाग सम्म	जुप्पाबटन
ग्रास कार्प	पानीको जून सके भागमा	घाँस, दाना
कमनकार्प	पानीको पिछभागमा	सर्वाहारी दाना

प्रयोग :

नेटेट दाना माछाको शारिरीक तौलको ५ प्रतिशतको दरले दिने (शुरुमा ५ देखी १० प्रतिशत शारिरीक तौलको र दुस्रो माछाको हकमा १ देखी ३ प्रतिशत शारिरीक तौलको वा ग्रास कार्प ५० ग्रामभन्दा ठुला शारिरीक तौलको २० देखी ३० प्रतिशतसम्म घाँस खान्छ, त्यही अनुपातमा घाँस हाल्ने वा

२५ प्रतिशत प्रोटीन भएको दाना बनाउनका लागि सामग्रीहरु

१. आनको दुटो : १५% २. गहुँको पिठो : २०% ३. मकैको पिठो : ५% ४. गहुँको चोकर : १५.५% ५. माछाको खिरा : १%, ६. बटमास : २३.५ % ७. पिसा : १५% ८. मिनरल मिक्स २%

मत्स्य विकास केन्द्र, फतेपुर, सप्तरी
मोबाईल नं. ९८५२८२०९३५

प्रजातन्त्रका आधारभूत पक्षहरु

- संवैधानिक सर्वोच्चता
- मौलिक हक
- बहुलवाद
- मानवअधिकार
- प्रतिस्पर्धा
- पूर्ण प्रेस तथा वाक स्वतन्त्रता
- विधिको शासन
- सामाजिक न्याय तथा समावेशीकरण
- शक्तिपृथकीकरण
- आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विकास ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

डा. कालीप्रसाद यादव

MBBS, MD Internal Medicine (NAMS Bir Hospital, Kathmandu) NMC NO. 13203

कन्सलटेन्ट फिजिसियन

मधुमेह (चिनी रोग), प्रेशर, मुटु रोग, दम तथा श्वासप्रश्वास, कलेजो, मृगौला, छाती, पेट, थाईराईड तथा नशा रोग हाल कार्यरत : गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल, राजविराज

डा. रिपला आचार्य

MBBS, MD (BPKIHS) NMC NO. 19992

छाला, यौन तथा कुष्ठरोग विशेषज्ञ

डण्डीफोर, कपाल भर्ने, एलर्जीदाद, दुसीदाद, चायापोतो तथा दागहरु, सेतोदुबी

यहाँ हरेक किसिमका छाला, नङ्ग, कपाल, ओठ, मुख तथा यौन अंगमा भएका समस्याको सफल उपचार गरिन्छ ।

सम्पर्क स्थान : जय श्री कृष्ण फार्मेसी

हनुमाननगर रोड, राजविराज, ९८१९७२१५२६, ९८१७७८९९८७

देश विदेशबाट पठाइएको रकम

तुरन्त भुक्तानी लिनका लागि

सम्भन्नुहोस् ।

नेपाल सहकारी संस्था लि.

राजविराज ४, फोन नं. ०३१-५३९०९६

प्रकाशक : नवीनकुमार गुप्ता (९८५२८२०५८४, ९८०३२८३९१५), सम्पादक : अनिलकुमार अनल (९८४२८३४९१७), सहसम्पादक : दीपककुमार गुप्ता (९८४९५१३२९९), लेआउट : संजय शेखर, मुद्रण : न्यू नवीन प्रेस, राजविराज, फोन : ०३१-५३०७६८ (कार्यालय), ईमेल : rajbirajdainik@gmail.com, वेबसाइट : rajbirajdainik.com.np